

Vitimizem

Priznati moram, da nisem nikdar mogel dobro razumeti svojih italijanskih tržaških someščanov. Tako je bilo pred leti in isto se dogaja danes.

V deželni vladi Furlanije Julijske krajine sta do pred kratkim bila dva odbornika iz Trsta. Tik pred zadnjimi upravnimi volitvami pa je eden odstopil, ker ga je njegova stranka kandidirala za župana deželne prestolnice (tako se namreč reče Trstu). Minilo je že več kot dva meseca, a z županskim stolčkom ni nič. Kar pa je najhujše, vse kaže, da ta stolček

DRAGO LEGIŠA

sploh ni po meri omenjenega gosпода, tako da grozi resna nevarnost, da ga ne bo nikdar zasedel.

Na izpraznjeno mesto v deželni vladi je bil medtem že izvoljen naslednik, ki pa ni iz Trsta. Italijanski someščani (oziroma njihova večina), so zagnali vik in krik, češ da so Videmčani in Goričani že spet naredili Trstu veliko krivico, ker naj bi ga opeharili za eno mesto v deželni vladi.

Nepriistranski opazovalec pa bo kaj kmalu ugotovil, kako so takšni očitki iz trte zviti, torej neosnovani. Nihče ni namreč že omenjenemu kandidatu za župana v Trstu »ukazal«, naj zapusti mesto deželnega odbornika. Poleg tega je vsem znano, da do konca mandata manjka dejansko le nekaj mesecev, zato se tudi človeku, ki so mu strankarske zdrahe tuje, zdi nekaj nenaravnega odreči se tako važnemu mestu, kot je deželno odborništvu, in se dejansko podati v neznanost. Če ima zdaj Trst enega samega deželnega odbornika, se mora potrkati na lastna prsa, nikakor pa se ne bi smel delati žrtev protitržaške zarote.

Toda kaj lahko pričakujemo od takih politikov, kot je omenjeni gospod »kandidat« za župana, ki se vede, kot da bi ga osa pičila, že ko sliši dve slovenski besedi (gospod predsednik — namreč), medtem ko mirno trpi, da eden od neofašističnih članov mestnega sveta prosto uporablja trobento, kot da bi bil na nogometnem stadionu in bodril svojo ekipo.

■■■■ 2

EVROPA IN VOJNA V BOSNI

Medtem, ko se evropska dvanaajstercerica ukvarja sama s seboj, se pravi s številnimi odprtimi vprašanji glede uresničevanja pogodbe iz Maastrichta, je jug Evrope preplavljen z več kot 2 in pol milijoni beguncev, ki beže pred nepojmljivim nasiljem in vojno, ki ji ni videti konca. Česa takega Evropa po drugi svetovni vojni še ni videla, a kljub temu stori pre malo, da bi stisko bosanskih ljudi dokončno zaustavila, kakor tudi omogočila njihov povratak na domača ognjišča.

Tudi ko gre za človekoljubno pomoč, ki je pričela prihajati šele po neštetihih pozivih zakonitih bosansko-hercegovskih oblasti, lahko rečemo, da je ta le kaplja v morje.

Posebno poglavje so seveda zapleti spričo zapiranja državnih meja pred begunci, kjer so pravna načela in administrativni postopki posameznih držav pomembnejši od ljudi samih. Prav tako je sramota, da razvitejši Zahod sprejema le neznatno število beguncev, medtem ko od Slovenije, še zlasti pa od Hrvaške, ki je na robu gospodarskega zloma, pričakuje brezmejno gostoljubnost zanje. To je neopravičljivo še toliko bolj, ker Evropa Hrvaški pri oskrbi že nastanjenih beguncev — le-teh je

več kot 600 tisoč — že sedaj ne pomaga oziroma je obseg te pomoči zanemarljiv.

Če kje in kdaj je prav v tej krizi Evropa pokazala svoj pravi obraz, in sicer, da je ujeta v logiko neobjektivnih meril, ki problemov drugih ne samo da ne razume (se na nek način od njih od-

ROBERT HLEDE

mika), ampak jih rešuje, če že, krivično, povrh vsega pa še obremenjeno z tradicionalno ozkimi, največkrat nasprotujočimi si interesi posameznih držav. Tako ni naključje, da vojna v Bosni in vse, kar je z njo povezano, sproža vrsto nesoglasij med Anglijo, Francijo, Italijo, Nemčijo in seveda Rusijo, skratka državami, ki bi želele Balkan prekrojiti po lastnih željah, se pravi v smeri sumljivih teženj in ciljev.

Sprijetost in nesposobnost evropskih držav — vsaj tistih z največjim mednarodnim vplivom — se kaže tudi v tem, da niso pripravljene prevzeti odgovornosti pri razreševanju vzrokov krize, temveč da se omejujejo zgolj na gašenje posledic. Namesto, da bi z odločno akcijo kaznovale poglavitnega in znanega krivca za na-

stalo stanje — prepoznale in ime-novale so ga namreč tudi (že) same — se zadovoljujejo s humanitarnimi akcijami, in pa seveda s pozivi k pogajanjem med sprtima stranema, katerih edini rezultat je pravzaprav le stopnjevanje spopadov med njima, s tem pa nadaljnje širjenje etnično čistih ozemlj, kjer se šopiri veliko-srbski ekspanzionizem.

Tega dejstva ne bo odpravila, kaj šele zaustavila, niti predvidena razširjena mednarodna konferenca o nekdanji Jugoslaviji — tokrat naj bi jo pod okriljem Evropske skupnosti, Konferenca o varnosti in sodelovanju (KEVS-a) ter

■■■■ 5

Iz vsebine:

Saša Martelanc o letošnji Dragi (hj) str. 3

Aldo Cunja o novostih na davčnem področju (Dar) str. 4

Saša Rudolf:
Pogovor z Arianno Bogatec str. 3

Po volitvah na Hrvaškem (D.L.) str. 2

BOG JE USTVARIL ZEMLJICO

in jo krpico namenil tudi bivalnemu prostoru za Slovence...

Ko smo zapustili zapeček v Zakarpattju in se pretolkli do Jadrana in nekoliko bočno tudi do Tilmenta, nas verjetno takrat nam nepoznani Bog ni najboljše lociral. Podelil nam je namreč območje brez pravih branikov, zato je bilo germanskim plemičem in škofom omogočeno, da so nas pritisnili ob kamnito zaveso Karavank na eni strani, na drugi pa smo se enostavno zbalu bučanja Jadranskega morja, pred njim nam je zastal dih in pošla sapa, zato smo se raje stisnili ob njegovo »obalo« in se pomaknili na kraško planoto. Tako zamejevanje pa je kar vpilo po podložništvu.

Vendar ima podložnik svojo strategijo, drobno, mikrokozmično, ki je še tako prebrisan zemljiški gospod ne more dojeti, zakaj pri obeh ekstremih gre za različno razlago »biti« in »imeti«.

Kakor se nam je Celovec oddaljeval, tako se nam je v okviru prikrite ruralne strategije Trst približeval... Slovenski podložniki so na Primorskem sčasoma pokupili vso zemljo do podškedenjskih solin in se je krčevito držali. Ohranili so jo skozi vse ujme,

ALEKSIJ PREGARC

do avstroogrškega razpada in do fašističnih nasilnih odvzemov in vsiljenih razprodaj, od svetovne gospodarske krize pa do poveljnega izprsenega gesla »Trst je naš«. Tako. Razoročila in zavedla nas je šele demokracija, v našem ožjem primeru — italijanska demokracija. Ta nas je ped za pedjo — za dobro napredka — oropala zemlje.

Seveda je tak »napredek« vnesel črve tudi v naše narodno telo, zakaj če nam je v najhujših časih prav po-

sest zemlje preprečila izginotje, nam je v vsesplošnem socialno-gospodarskem dvigu zlomila voljo po njeni ohranitvi. Kljub glasnim in patetičnim protestom proti kraji naše zemlje, sta namreč v nas pridobitev in povzpetništvo po nepotrebnem skotila zlo, ki ga dotlej slovenska nprav ni poznala: nikoli ji namreč zemlja ni bila v breme. Zdaj pa nam čisto dobesedno — je. Je, in še enkrat — je! Naša »podo-ba raja« se nam spreminja v tragično fresko pregona iz raja, naša zemlja nam postaja prekletstvo, je naš kompleks: kdo bo na njej delal, kdo jo bo obdeloval?! Pravi kompleks, zato stran z njo za vsako ceno, za najnovjši tip avtomobila, za prav tako nove prazne hiše brez otrok, za siromašnih trideset Judeževih srebrnikov; pa naj gre za družbo Siot, od katere v Do-

■■■■ 2

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 9. avgusta, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Otroci umetnosti: »Nikolaj Rimski-Korsakov«; 11.00 »Znaš ta zadnjo?«; 11.45 Vera in naš čas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Tržaški štempiharji; 14.40 Pesmi miru; 16.00 Z naših prireditvev; 17.00 Šport in glasba.

■ PONEDELJEK, 10. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jugoslavija 1941-1945; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?«; 12.40 Moški zbor Jezero iz Doberdoba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Sanje se nadaljujejo: »Ogenj«; 15.00 »Skrivnost Etruščanov«; 16.00 Glej kaj ješ; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.30 »Ona + jaz = oba« — slike iz zakonske idilike.

■ TOREK, 11. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jože Plečnik v spominih Vinka Lenarčiča; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Dobrodošlo, poletje! O hobbyjih in prostem času; 15.00 »Tajno društvo PGC«; 16.00 Nazaj k naravi; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Ciril Kosmač: »Prazna ptičnica«.

■ SREDA, 12. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jože Plečnik v spominih Vinka Lenarčiča; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v repentabrski cerkvi; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?«; 12.00 Krščansko socialno gibanje na Primorskem; 12.40 Akademski pevski zbor Boris Kraigher iz Maribora; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Simboli in še kaj; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 »Tajno društvo PGC«; 16.00 Šport in rekreacija za vsakogar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Indija — srce sveta.

■ ČETRTEK, 13. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Četrtekova srečanja z Jankom Ježem; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.45 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?«; 12.00 Izkušnje s potovanj po Srednji Ameriki; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Življenju naproti; 15.00 »Tajno društvo PGC«; 15.30 Novosti iz radijske diskoteke; 16.00 Moje najljubše knjige; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Obtoženci 2. tržaškega procesa.

■ PETEK, 14. avgusta, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Četrtekova srečanja z Jankom Ježem; 8.50 Slovenska lahka glasba; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?«; 12.00 Počitniška iskanja; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Drugam drugače; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Prvine Sredozemlja pri primorskih pesnikih in pisateljih; 15.00 »Tajno društvo PGC«; 16.00 Glasovi iz Sibirije; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 15. avgusta, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Praznično dobrojutro; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Črnske duhovne pesmi; 10.30 Koncert v repentabrski cerkvi; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo vam nasmehnila sreča?«; 12.00 Glas harmonike; 12.20 Pesmi miru; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Z naših prireditvev; 15.00 Mladinski oder: »Bogar Meho in Marija«; 15.30 Zvočne kulise; 16.00 Na počitnice; 18.00 Tržaški štempiharji.

Obe državi imata interes za dobre sosedske odnose

Na državnozbornskih in predsedniških volitvah, ki so bile v nedeljo, 2. t.m., je na Hrvaškem prepričljivo zmagala HDZ (Hrvaška demokratična skupnost), medtem ko je bil dr. Franjo Tuđman potrjen za predsednika že v prvem volilnem krogu.

Medtem ko pišemo, še niso bili objavljeni vsi volilni izidi, vendar je že gotovo, da je predsednik Tuđman dobil skoraj 57 odstotkov glasov, njegova HDZ pa je zbrala nad 40 odstotkov glasov in je torej zdaleč najmočnejša stranka v parlamentu. Na drugem mestu je Hrvaška social-liberalna stranka Dražena Budiše, ki pa ni prejela niti 20 odstotkov glasov. Slabo sta se odrezali tako skrajna desnica kot skrajna levica, ki sta zbrali komaj po 5 odstotkov glasov.

Volivci na Hrvaškem so se torej izrekli za kontinuiteto in nagradili tisto politično silo, ki ima največ zaslug v boju za priznanje državne neodvisnosti in suverenosti.

Kot je poročala Hrvaška televizija, je potek volitev nadzorovala številna skupina zahodnih predstavnikov, ki je potrdila, da so volitve potekale v redu.

Ne glede na prodorni uspeh na volitvah je jasno, da čaka predsednika Tuđmana in njegovo politično gibanje, ki bo imelo v saboru 70 ali celo 80 odstotkov vseh poslancev, ogromno in silno težavno delo. Republika Hrvaška je namreč še vedno žrtev agresije, saj je kar ena tretjina njenega ozemlja pod nadzorstvom srbske vojske in policije, kar pomeni, da Hrvati na teh

teritorijih kratkoma nimajo oblasti. Hrvaška bo morala v zakonodajni dobi, ki se začneja, skrbeti za postopno obnovo razdejanih in porušenih mest, trgov in vasi; skrbeti bo dalje morala za invalide in sirote ter za več stotisočglavo množico beguncev. Jasno besedo bo morala izreči tudi glede nadaljnje usode Bosne in Hercegovine, kjer je tudi hrvaški živelj.

Vrsto odprtih vprašanj ima Hrvaška s Slovenijo. Njuni odnosi so se v zadnjih tednih zelo ohladili, kot med drugim izhaja iz zadnjega volilnega govora samega predsednika Tuđmana, ki je Slovencem očital mnoge »hude grehe«, zlasti nepremičnine, ki jih imajo na ozemlju Hrvaške (predvsem v Istri). Gre za hiše in stanovanja ter za počitniške domove. Tuđman je izrecno omenil tudi velik dolg, ki ga ima Ljubljanska banka na ozemlju Hrvaške. Pogovori in pogajanja med Slovenijo in Hrvaško gotovo ne bodo lahki, čeprav je jasno, da imata obe državi ves interes, da vzpostavita in ohranita dobre sosedske in prijateljske odnose.

* * *

Vitimizem

Ne, gospodje, meni (in mislim, da tudi mnogim drugim), ni prav nič žal, da je Trst izgubil enega od dveh svojih deželnih odbornikov, kot se tudi ne bom prav nič gnal k srcu, če se bo izkazalo, da županski stolček zares ni po meri že omenjenega kandidata.

Naročnike in vse bralce obveščamo, da bo zaradi poletnih počitnic prihodnja številka Novega lista izšla v četrtek, 3. septembra.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Bog je ustvaril...

lini spet odkupujemo svojo nekdanjo plahto zemlje, naj bo to preko družbe Dom (la Casa), ki za astronomsko ceno sramežljivo ponuja kateremu koli porabniku nekoč poceni odkupljeno zemljo od našega posestnika ali kmeta, ali pa jih dobimo po grbi, ker bi le hoteli rekolonizirati (kot se to dogaja v Nabrežini) nekdanje naše kamnito revščino...

Nekaj si pa le velja zapomniti: komaj nam z naše zaplate noga zdrsnje na sosedovo parcelo, že vate boljši opozorilo »Attenti al cane«, že nas tisti pes po italijansko oblaja in že smo »zagamani« slovenski nacionalisti in kar sami začutimo nekdanje simptome našega podložništva. In že si v hipu samoodpuščajoče dopovedujemo, da ta slovenska zemlja bodočim slovenskim rodovom ne bo več potrebna. Seveda ne, saj se bodo ti lahko sproščali v evropskem duhu in docela evropeizirali v na tej zemlji zgrajenih diskotekah...

K sreči imamo nekaj ljudi, ki vedo, kaj bi z zemljo. Pred kratkim sem spoznal upokojenega voznika, ki je ob vsesplošni okoliški razprodaji kupil dve ogradi, z namenom, da jima z drevesnic, sočivjem in zelenjavo vrne rodnost ter sebi in njima preskrbi kraško spokojnost; pa nekega slikarja, ki je s finim estetskim okusom na nedavno kupljeni ogradi pričaral mit Krasa in izdolbel njegovo prabit!

Mislim, da je Bog ustvaril zemljo predvsem za take ljudi, cele množice pa bodo nekoč komaj izjecljale vižo, ki o naši ljubezni do zemlje marsikaj pove. Gotovo pa je, da je slepljiv »imeti« smrti sovražnik kočljive mu pojmu »biti«.

NOVICE

V Gorici bo do 20. do 27. septembra prvi festival lutk na področju skupnosti Alpe-Jadran. Ta prireditve naj bi bila nekakšno nadaljevanje Mittelfesta, ki postaja v tem prostoru čedalje pomembnejši. Pokrovitelj in organizator festivala je občina Gorica pod umetniškim vodstvom čedajškega Mittelfesta. Poleg lutkovnih predstav bo v okviru te prireditve tudi seminar za lutkarje ter poseben laboratorij, v katerem bodo delali mojstri v tej umetnosti.

* * *

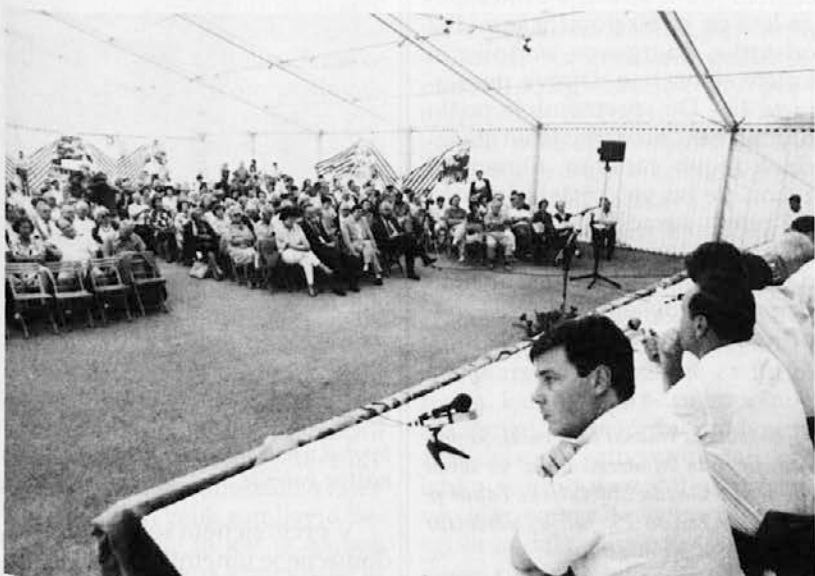
Deželno upravno sodišče TAR v Trstu je prejšnji teden zavrnilo priziv štirih slovenskih krminskih občanov zoper dve točki statuta občine Krmin. Podpisniki so se pritožili zaradi omejevanja in nepriznanja jezikovnih in narodnih pravic v tej občini. Štirje krminski občani, ki jih je zastopal odv. Peter Močnik iz Trsta, so zahtevali, da sodišče obe sporni določili takoj ukine. Sodišče pa je to zahtevo zavrnilo, češ da v tem primeru ne gre za takojšnjo in nepopravljivo škodo. Sodišče pa še ni razpravljalo o vsebini priziva. To bo storilo verjetno jeseni, do tedaj pa bosta sporni določila ostali v veljavi.

Pogovor s Sašo Martelancem o letošnji Dragi

»Srečanje ljudi in problemov s slovenskim predznakom«

Septembra se bodo na Opčinah pričeli 27. študijski dnevi Draga, ki jih prireja Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta. Program srečanja objavljamo posebej, o pripravah nanj pa smo se pogovorili s častnikom Sašo Martelancem, ki je eden izmed organizatorjev teh študijskih dni.

Prizor z lanske Drage v parku Finžgarjevega doma na Opčinah (foto D. Križmančič)

Kaj vas je vodilo pri izbiri programa za letošnje leto?

Najprej isto kot v vseh minulih letih: želja, da bi bila kvaliteta čim boljša, in da bi se čim več udeležencev razšlo z mislijo, da je bilo lepo in zanimivo. Poleg tega osnovnega izhodišča pa je bilo seveda še več drugih kriterijev. Recimo: katere teme so aktualne, katerih se še nismo lotili ali pa smo se jih le bežno, kaj bo privlačno, kaj naj pride v ospredje tudi kot izziv za nova razmišljanja, mimo »tržne zakonitosti« popularnih in vnaprej zajamčenih uspešnih argumentov. Neizbežen kriterij pa je bil tudi tehtanje in iskanje predavateljev. Potrebna so imena, ki »vžgejo« nekako že vnaprej, prav tako pa so nujna tudi nova imena, ki bodo vžgala drugače, kot odkritje. Naša ambicija je, da bi publika imela dobre predavatelje, ti pa pozorno in konstruktivno ti pa publiko. Kot po prijazen čudežu je to že 26 let skoraj zelo dobro funkcioniralo. Zasluga gre prav vsem; organizatorji so samo delavci »podviga Draga«, kot si ga je bil genialno zamislil rajni profesor Jože Peterlin.

Za katere točke sporeda pričakujete, da bodo med občinstvom vzbudile največ zanimanja?

Že iz osnovnega spoštovanja do predavateljev to vprašanje ne more prejeti odgovora. Intenzivnost zanimanja je odvisna od vsakega posameznika, njegovih pričakovanj in interesov. Tako je bilo vsa leta. Vsakdo bo dobil kaj

zase. Izkustva kažejo, da se na Dragah zgodi več, kot je v načrtih organizatorjev in v predstavah udeležencev. Upam si trditi, da od rojstnega leta 1966 slabe Drage še ni bilo. Da je bilo dobrih več kot odličnih, pa se tudi spodobiti priznati. Sicer pa seveda ne gre za dodeljevanje večjega ali manjšega števila zvezdic, po vzorcu Michelinovih vodičev. Draga je prej podobna tabornemu ognju, katerega zubljev ne moreš natančno nadzirati in ocenjevati. To je srečanje ljudi in problemov, ki imajo slovenski predznak s humano substanco. Mogoče je to malo preveč sentimentalno povedano, ampak naj kar ostane.

Morda vaše ideje v zadnjem času usmerjajo tudi pripadniki mlajše generacije, ali pa delujejo povsem avtonomno?

Mladi bodo letos že drugič imeli »Drago mladih«, ki bo nekaj zase, za moje občutje pa bo to v bistvu uvod v »pravo« Drago. Nekateri teh mladih — organizatorji in pričakovani udeleženci — so na robu Finžgarjevega parka na Opčinah pred poldrugim desetletjem še nabijali žogo, ko smo mi bili odrasla publika ali kako drugače angažirani v Dragi. Bivši otroci so zdaj zrela mladina. Še malo, pa bodo odgovorni akterji. Zelo pozorno jih poslušamo in hvaležni smo jim za sveže ideje, ki pomlajujejo nas in vse, ki imajo radi Drago in njeno poživljajoče poslanstvo.

Vprašanja je postavila Helena Jovanovič

Arianna Bogatec o svojem nastopu

»Olimpijska dogodivščina je za mano...«

»Olimpijska dogodivščina je za mano, škoda, če ne bi bilo začetnih regat, če ne bi bilo vzdušje drugačno, če ne bi bilo tolikšnih obremenitev, potem bi morda lahko nadoknadila tistih nekaj točk, ki me ločijo od kolajn«. Arianna Bogatec je še v polnem jadralnem dresu, saj je pravkar končala svojo zadnjo, sedmo olimpijsko regato v razredu Evropa. V ponedeljek, 3. avgusta, ob žgočem soncu in dokaj močnem vetru, so v olimpijskem pristanu zvenele hupe in sirene ter pozdravljale zmagovalce v posameznih razredih. Arianna je prijadrala mirno, zadovoljna, sproščena, v zadnji regati si je zagotovila sedmo mesto, kar pa ni bilo dovolj, da bi obdržala sedmo mesto na končni lestvici. Pomaknila se je za mesto dlje, čeprav po točkah ni izgubila na razliki z najboljšimi. Zdaj bo za leto dni počivala, jadrnica jo bo čakala, saj se bo nato znova vrnila na morje in poskušala čez štiri leta v Atlanti izboljšati olimpijsko uvrstitev. Toda zdaj, ko lahko brez emocij ocenimo Ariannin olimpijski nastop, je moč reči, da je izpolnila pričakovanja. Res je, da smo po drugem mestu na svetovnem prvenstvu v Kaliforniji morda pričakovali kaj več, toda upoštevati je treba celo kopico okoliščin, med katerimi velja poudariti predvsem obremenitev, v kateri je tekmovala. V italijanskem taboru so od nje, pa tudi od ostalih posadk, pričakovali verjetno preveč. In tako so prve tri regate potekale skoraj v strahu pred diskvalifikacijo zaradi anticipiranega starta in ta-

ko je bilo izredno težko nadoknadi med križarjenjem v olimpijskem trikotniku. Arianna je ena redkih med azzurri, ki je dosegla uvrstitev med prvo deseterico in ima celo drugi najboljši rezultat, takoj za Alessandro Sensini, ki je bila sedma v deskanju.

»Spomini na regate pa tudi na življenje v olimpijski vasi bodo ostali za vedno. Bilo je veselo, kdaj pa kdaj tudi zabavno, vedno pa je bilo treba paziti na koleso, ki so jih kradli kot srake«, nam je še dejala. Nepozaben pa bo ostal predvsem njen nedeljski nastop, ko je bila v predzadnji regati druga. S tem pa je tudi dokazala, da bi si povsem zaslužila višjo končno uvrstitev.

Nedelja, ali bolje rečeno prvi avgustovski konec tedna, je bil res v znamenju slovenskih tekmovalcev. Arianna je bila druga, kot smo dejali, blejski četverec pa si je priveslal drugo slovensko olimpijsko kolajno, potem ko sta dan prej Iztok Čop in Denis Žvegelj osvojila srebrno kolajno, prvo v zgodovini samostojne države Slovenije. Oba komaj dvajsetletna, rodila sta se junija 1972, imata pred seboj dolgo športno kariero in skupno s četvercem, v katerem so veslali Milan Janša, Sadik Mujkič, Sašo Mirjanič in Jani Klemenčič, znata ponoviti legendarno obdobje blejskega osmerca iz konca petdesetih in začetka šestdesetih let. Verjetno ni zgolj naključje, da je eden izmed slovite osmerice, Stanko Slivnik, sedanji trener blejskih veslačev.

Saša Rudolf

Srečanje treh Slovenij

Svet slovenskih krščanskih izseljencev v Evropi je v nedeljo, 2. t.m., organiziral četrto srečanje treh Slovenij, to je zdomske, zamejske in matične. Prireditelj bi se morala vršiti na Sv. Višarjah, a ker žičnica ni obratovala, so prireditelji poskrbeli, da je ves program nemoteno potekal v Žabnicah.

Najprej je prof. Jože Pirjevec predaval na temo Usmerjenje slovenske politike proti Evropi od leta 1945 do danes. Predavatelj se je med drugim zaustavil pri analizi jugoslovanske oziroma slovenske različice socializma in ugotavljal, da je bila liberalnejša od drugih variant realnega socializma, saj na primer ni onemogočila nastanka kulture civilne družbe v Sloveniji. Ta in nekatere podobne teze so bile dovolj dražljive, da je prišlo med poslušalci do živahne diskusije.

Kot drugi predavatelj je nastopil voditelj slovenskih krščanskih demokratov Lojze Peterle. Naslov njegovega predavanja se je glasil: Slovenija

proti letu 2000. V njem je govornik nanizal vrsto problemov, pred katerimi se bo slovenski narod znašel v teh nekaj letih, ki nas ločujejo od tretjega tisočletja. Iz Peterletovih besed je vel optimizem, saj je poudaril, da »za Slovenijo čas šele prihaja«. Seveda pa bodo morali Slovenci še pokazati takšno enotnost, kot med lansko vojno za osamosvojitve, saj tretje prestrukturiranje Evrope v tem stoletju nujno postavlja težke izzive.

Po kratki diskusiji so se udeleženci, med katerimi je bilo tudi nekaj znanih politikov iz Slovenije, podali v žabniško farno cerkev k službi božji. Somaševalo je več duhovnikov iz matične, zamejstva in zdomstva. Vodil pa jih je koprski škof msgr. Metod Piriš.

Po maši sta bila na vrsti zakuska in razvedrilo. Lepo je bilo videti rojake, nekateri so prišli iz zelo oddaljenih dežel, kot na primer skupina mladih slovenskih abiturientov iz Argentine.

Aleš Breclj

Pogovor z izvedencem Aldom Cunjo

Katere so novosti na davčnem področju

Amatova vlada je pred kratkim predstavila nov davčni program, ki je z odlokom takoj stopil v veljavo. Potrditi ga mora sicer še parlament, za kar ne bi smelo biti večjih težav.

O novi italijanski davčni politiki smo se pogovorili s knjigovodjo-komercialistom Aldom Cunjo, ki ima skupno z Borisom Kuretom pisarno v ul. Cellini v Trstu. Aldo Cunja je dokončal Državni tehnični zavod Žiga Zois leta 1980. Takoj po študiju je začel sodelovati v uradu, kjer je danes zaposlen. Leta 1988 je opravil državni izpit, od takrat je redno vpisan v poklicnem seznamu knjigovodij in trgovskih izvedencev.

Aldo Cunja

Katera je pravzaprav najpomembnejša davčna novost nove vlade, tista ki jo bomo najbolj občutili?

»Ni dvoma, da je to **premoženjski davek na nepremičnine**. Prav pretekli četrtek (30.7.) je posebna komisija sprejela še nekaj popravkov. Zaenkrat velja davek v višini 2 promilov na vrednosti nepremičnin. Plačati pa ga bodo morali vsi lastniki. Vrednost zgradbe se računa po **novih katastrskih dohodkih** (estimi cata-stali). Za prvo hišo ali stanovanje se vrednost nepremičnine zmanjša za 50 milijonov, za ostale zgradbe pa znaša davek 3 promile. Enak delež je treba odšteti državi tudi za zazidljiva zemljišča, in sicer po tržni vrednosti. Oproščene so kmetijske zgradbe, vendar le, če služijo svojemu namenu. Davek bo treba plačati **do 30. septembra**, rok se sicer lahko podaljša do 15. decembra, vendar s 3 odstotnim poviškom.

Prav pri premoženjskem davku bi lahko prišlo do težav, ker je treba izpolniti nove obrazce, na katerih je treba navesti podatke, ki doslej niso bili potrebni pri davčnih prijavah. Jasno je, da bo to povzročilo še dodatno obremenitev in zelo verjetno tudi zmedo. Kdor nima vseh potrebnih podatkov, naj se obrne na pristojni tehnični urad, kjer pa so že sedaj večerne vrste.

Kaj pa meniš o davku na bančne in poštne vloge?

»To je druga večja novost Amatove vlade. Vlada je prvič uvedla

izredni davek tudi na hranilne vloge. Znaša 6 promilov, računajo pa ga na zneskih, ki so bili na hranilnih knjižicah ali tekočih računih dne 9. julija 1992. Za plačilo tega davka poskrbi sama banka ali pošta, z obremenitvijo posameznih računov. Druga tehnična novost proti utajam je križna kontrola med potrošniki električne energije in lastniki zgradb. V ta namen bo vsak uporabnik prejel vprašalno polo, na katero bo treba vpisati katastrske podatke nepremičnine in podatke lastnika, v prvi vrsti davčni kodeks.

Povišali so tudi kolke, in sicer od 10 tisoč na 15 tisoč lir pri kolkovanih papirjih, kolke na pobotnicah, vladne koncesije na vozniških dovoljenjih, na potnih listih in vidimacijah na knjigovodskih registrih. Slednje so povišali z retraktivnim učinkom, tako da bo treba poravnati še razliko, in sicer do 31. oktobra.

Nekaj novosti je tudi pri davčnih odpustih...

Res, vsi, ki so utajili dohodke na zgradbah in niso izkoristili prejšnjega davčnega odpusta, imajo

možnost, da prijavijo te dohodke do 15. decembra s plačilom povišanega davka.

Nazadnje bi še dejal, da se je povišal tudi odstotek socialnih dajatev v breme uslužbencev, in sicer v višini 0,6 odstotka do decembra, od 1. januarja prihodnjega leta pa se bo povišal še za 0,2 odstotka. Za trgovce, obrtnike in kmete se osebne dajatve povišajo za 1%. Do sprememb je prišlo tudi pri zakonu o pravičnih stanarinah (equo canone). Omenjeni zakon ne bo več prišel v poštev pri novih zgradbah.

Kot zaključek lahko povemo, da to še ni vse. Za jeseni nam namreč obljublajo še druge... neprijetne novosti.

(Dar)

***

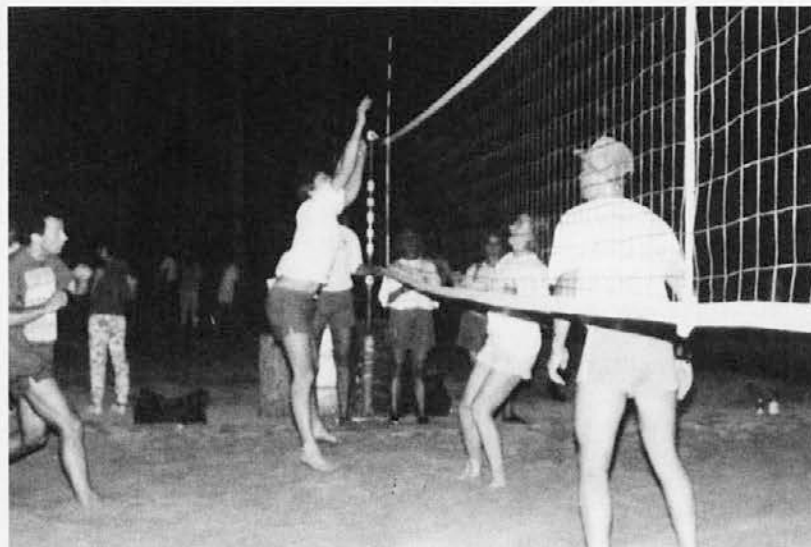
Slovenski tržaški taborniki, ki pripadajo rodu Modrega vala, so letos taborili v Gozdu Martuljek. Tabor je trajal od 11. do 25. julija, udeležilo pa se ga je 50 mladih.

ČESTITAMO!

Družina Marje in Marka Tavčarja iz Devina je v soboto, 1. avgusta, dobila prvorojenjo Lucijo. Srečnim staršem za veseli dogodek iskreno čestitamo, Luciji pa želimo predvsem mnogo zdravja.

Voščilom in čestitkam prijateljev in znancev se pridružujejo uredniki in sodelavci Novega lista.

Šagra pod borovci v Trebčah

V prijetnem hladu pod borovci v Trebčah je konec tega tedna (1. in 2. avgusta) potekala »športna šagra«, ki jo je priredilo društvo Sloga. Organizatorji so pripravili za to priložnost mednarodni turnir mešanih ekip v odbojki na pesku. Nastopilo je kakih sto tekmovalcev, tekem pa je bilo 15. Prireditelji pa so poskrbeli tudi za dobro založene kioske, zvečer pa sta igrala ansambla Taims in Kraški kvintet.

Na sliki: (foto M. Magajna) posnetek z ene od tekem

Odprl jo je Pavel Hrovatin

Umetnostna galerija v središču Briščikov

Pogled v notranjost Hrovatinove umetnostne galerije (foto M. Magajna)

V preurejenem seniku očetove domačije je umetnik Pavel Hrovatin v soboto, 1. avgusta, slovesno odprl svojo galerijo umetnostne obrti iz kraškega marmorja. Poslopje stoji s samem središču Briščikov v zgoniški občini, kjer je tudi znamenita jama. Odslej bo tam stalna razstava njegovih del, poleg tega pa je tu še delavnica, kjer umetnik izoblikuje svoje izdelke.

Pavel Hrovatin se je z umetnostjo začel ukvarjati šele pred dvema letoma, čeprav je, kot sam pravi, želja po ustvarjanju klila v njem že od mladih let, še ko je pri delu opazoval očeta kamnoseka. Prvič se je javnosti predstavil lansko leto na kraški ohceti in njegove kamnite maske so vzbudile veliko zanimanja, prvo samostojno razstavo pa je imel v Katoliški knjigarni v Gorici. Hrovatin kleše in ustvarja umetnine iz kraškega kamna raznih vrst in barv; poleg zelo težkih okrasnih mask izdeluje tudi manjše uporabne predmete ter tudi majhne kamnite spominke.

***

Pristojni odbor poslanske zbornice je izdal dovoljenje za sodni postopek proti Gastoneju Parisiju, poslancu MSI iz Pordenona, ki je lanskega oktobra kar med poukom poškodoval kamnito ploščo na pročelju šole »1. maj 1945« v Zgoniku. Župan Miloš Budin je izrazil zadovoljstvo nad to odločitvijo. V pismu, ki ga je poslal predsednikom parlamentarnih skupin poslanske zbornice in zgoraj omenjenemu odboru, pa je tudi dejal, da pričakuje, da bo pravica opravila svoje z javnim procesom, pri katerem bo Občina prisotna kot oškodovana stranka.

Turistični prospekt tudi kulturno dejanje

Ob samem začetku letošnjega drugega festivala Mittelfest v Čedadu so izdali v Beneški Sloveniji zanimivo publikacijo, ki je vredna omembe, saj je tudi kulturno dejanje. Gre namreč za turistični prospekt, ki ga je izdala zadruga Lipa iz Špetra ob pomoči dežele Furlanije Julijske krajine, Gorske skupnosti nadiških dolin, Tržaške kreditne banke s svojo poslovalnico v Čedadu in s pomočjo privatnih gospodarstvenikov iz Benečije. Gre za zanimivo publikacijo, ki je prevedena v pet jezikov in ima predvsem turistične namene, saj je znano, da Beneška Slovenija s svojimi dolinami zelo savena in le malokdo vanjo zaide in še to po pomoti.

Turistični prospekt o Beneški Sloveniji je izdan v italijanščini, slovenščini, angleščini, nemščini in francoskem jeziku. V njem je poleg opisov posameznih krajev tudi natisnjen velik zemljevid Beneške Slovenije in kar je najbolj pomembno, imena krajev vasi in vseh zaselkov, rek, hribov in vseh zemljepisnih točk so napisana v slovenskem in italijanskem jeziku. Mislim, da je to najbolj važna zadeva, saj se razmeroma dobroga dvojezičnega zemljevida Beneške Slovenije sedaj praktično ne da več dobiti, zadnja izdaja je bila zemljevid v dveh jezikih Furla-

Jurij Paljk

RAOUL CENISI NA GRADU V GORICI

Na gradu v Gorici je čez poletje in vse do meseca oktobra odprta razstava goriškega umetnika Raoula Cenisi, ki je bil eden zadnjih goriških slikarjev iz zlatih let za goriško slikarstvo. Antološka razstava Cenisijevih del je zelo lepo urejena v zglednih in daleč najlepših razstavnih prostorih v Gorici. Na goriškem gradu je namreč poleg muzeja o prvi svetovni vojni in čudovite zbirke v goriški pinakoteki tudi zelo lep razstaven prostor, v katerem je sedaj Cenisijeva razstava.

Raoul Cenisi se je rodil 1912 leta v Šibeniku, od koder so se njegovi kaj kmalu preselili v Gorico, kjer je Cenisi opravil klasično gimnazijo. Zgodaj se je navdušil za slikarstvo in pozneje za futurizem, katerega pa se ni popolnoma oprijel. Cenisi je bil predvsem zelo dober in samosvoj risar, kar lahko vidimo na začetku razstave, kjer so razstavljeni njegova zgodnja dela in predvsem risbe. Raoul Cenisi je bil v Gorici v zelo dobri družbi, saj je Goriška takrat imela veliko dobrih slikarjev, Cenisi se je še največ družil s Cralijem, s katerim sta bila tudi pozneje velika prijatelja. Na Cenisi je zelo močno vplival ekspresionizem, ki ga je sam nekoliko predelal, tuja mu namreč ni bila niti metafizika.

Na razstavi je veliko olj in temper iz prvega, zgodnjega slikarje-

vega obdobja, ki je najbrž najmočnejše in najbolj izvirno. Cenisi je namreč po drugi svetovni vojni, katero je preživel kot alpinec v Albaniji in na Balkanu, postal sodnik. S tem, da se je odločil poklic sodnika, pa je nujno moral in mogel manj časa posvetiti slikanju, kar se na razstavi tudi pozna, saj manjka veliko del od štiridesetih do sedemdesetih let. Prve slike, ki jih je Cenisi napravil pred drugo svetovno vojno, so izredne in jih lahko mirno uvrščamo v klasično goriškega slikarstva. Poznejšim delom se pozna odmik slikarja od umetnostnih tokov, ki so ekspresionizmu sledili, in tudi samosvojo risbo, ki pa je ostala taka, kot je bila na začetku. Morda iz zadnjega obdobja najbolj pričajo slike, kjer gre starejši Cenisi iskat svoje korenine v Dalmaciji in riše dalmatinske motive, tudi variacije njegovih petelinov so zanimive. Razstava Raoula Cenisi je vsekakor kulturni dogodek, ki ga ne smemo zamuditi.

Jurij Paljk

Srečanje med Slovenci na Matajurju

Zveza Slovencev videmske pokrajine priredi v nedeljo, 9. avgusta, »Srečanje med Slovenci od Kamenice do Matajurja«. Udeleženci se bodo zbrali ob 10. uri v cerkvi sv. Lovrenca na Matajurju, kjer bo slovenska sveta maša, uro kasneje pa se bo pričel prvi del bogatega kulturnega programa, ki so ga pripravili organizatorji. Nastopile bodo razne domače skupine, ob tej priložnosti pa bodo predstavili tudi »Turistično kartico«, vodnik po Nadiških dolinah. Spored se bo nadaljeval v popoldanskih urah. Ob 13. uri bo piknik v koči Gor za čelam, nato pa bo še na vrsti nastop raznih folklornih skupin, pevskih zborov, Beneškega gledališča, citiraucev in drugih.

* * *

Pred nekaj dnevi je izšla nova, zadnja predpocitniška številka glasila tržaških skavtov »Jambor«. Vsebinska je bogata in zanimiva, poleg tega pa je v njej tudi nekaj duhovitih risbic in stripov, ki jih rišejo sami skavti. Uvodnik je posvečen 40-letnici skavtske organizacije na Tržaškem, ki jo bodo praznovali jeseni.

Jambor izhaja v nakladi 350 izvodov. Novost zadnjega leta je, da je kvaliteta tiska veliko boljše, ker je list oblikovan z računalnikom. Letos je izšlo osem števil.

Evropa in vojna...

OZN vodila Douglas Hurd, angleški zunanji minister in lord Peter Carrington, že dosedanja posrednik pri pogajanjih — kajti ta je sklicana zgolj zaradi pridobivanja na času, s katerim naj bi opravičili odločitev proti vojaškemu posredovanju, kar predstavlja vsekakor svojevrsten cinizem. Da gre tu za dvoiličnost je bržkone vsakomur jasno, saj je več kot očitno, da ne bi bilo nikakršnih zadržkov in niti ne potrebe po neskončnih usklajevanjih — še zlasti pa ne pogajanjih v nedogled, ki bi bila povrh vsega še brezplodna, tako kot so to med bosansko-hercegovskimi političnimi predstavniki — v kolikor bi prišlo do krize nekje drugje, na ozemlju ali v bližini neke druge države. Tam bi namreč vojaško posredovanje nemudoma sledilo. Naj ob tem samo spomnim na dogodke prejšnjega tedna, ko se je Irak ponovnemu napadu le za las izognil.

Nihče ne pričakuje, da bi morala katerakoli država žrtvovati svoje vojake, vendar veliko bolj, da bi Zahod vojaško posredoval vsaj v omejenem obsegu oziroma z letali napadel srbske položaje in tako onemogočil delovanje topniških ter drugih enot; ali pa vsaj oborožil bosansko-hercegovske sile (TO BiH), da bi se lahko enakovredno kosale z nekajkrat močnejšim nasprotnikom. Sliši se resda poenostavljeno, vendar je to bržkone edini način, ki bi pripomogel k učinkovitemu, rekel bi celo takojšnjemu, prenehanju nesmiselne vojne. Sicer pa bi slednje mednarodna skupnost tako morala storiti, že zaradi uresničevanja načel ustanovne listine Združenih narodov (OZN), ki od članic omenjene organizacije zahteva ne le sodelovanje pri zagotavljanju kolektivne varnosti, temveč konkretno tudi vojaško pomoč vsaki državi, ki bi bila ali je neposredno ogrožena in napadena.

Gre skratka za to, da bi mednarodna skupnost Bosni pomagala k njeni čimprejšnji svobodi na pravi način, kajti vsakršno popuščanje in odlašanje z vojaškim posegom pomeni tudi že podaljševanje nasilja, s katerim se sovraštvo in nezaupanje med tamkajšnjimi narodi samo še poglobljata, kakor tudi slepota, ki ne zmore sprejeti nikakršne resnice: niti o svojem, kaj šele o drugem narodu. Prav to pa je razlog, ki opravičuje sleherno pobudo, s katero bi se bosanska drama vendarle končala, da bi (ponovno) prišlo do dialoga, ki bo vreden človekovega dostojanstva in dialoga, ki bi lažje pripeljal do pravične rešitve bosanskega vprašanja oziroma problema (ne) deljivosti neke države, torej do spoštovanja načel KEVS-a.

95 let nabrežinske godbe

V nedeljo, 2. t.m., je bilo v Nabrežini nad vse veselo in po ulicah so odmevale slovnostne melodije. Godbeno društvo Nabrežina je namreč ob 95-letnici ustanovitve priredila mimohod in koncert vseh slovenskih pihalnih orkestrrov s Tržaškega. Godbeniki so krenili z glavnega nabrežinskega trga, nato pa so šli po drevoredu do igrišča športnega društva Sokol.

Člani Godbenega društva Nabrežina so pravzaprav v nedeljo praznovali celo dve obletnici: natanko pred 25. leti je namreč vodstvo godbe prevzel kapelnik Stanko Mislej, ki je izučil veliko mladih glasbenikov v nabrežinski občini ter najbolj nadarjene spodbujal, naj s študijem glasbe nadaljujejo.

Na sliki: (foto M. Magajna) godbeniki na igrišču ŠD »Sokol«

»Dnevi slovenske kulture« v Argentini

V imenu kulturnega ministrstva Republike Slovenije je udeležence »Dnevo slovenske kulture« pozdravil Marko Jenšterle

Slovenski izseljenci iz Argentine so v kulturnem centru San Martín v Buenos Airesu priredili od 3. do 7. julija »Dneve slovenske kulture«. Udeležili so se ga tudi kulturniki iz Slovenije, med temi bivši minister Andrej Capuder, zamejske književnike pa sta zastopala Alojz Rebula in Zora Tavčar.

Na tej »mogočni manifestaciji slovenstva«, kot piše tednik Svobodna Slovenija, ki izhaja v Buenos Airesu, so želeli prireditelji pokazati moč slovenske kulture tako v matici kot v emigraciji. Srečanje je doživelo izreden obisk; povemo naj, da je zadnji dan prišlo kakih 1.500 obiskovalcev; med temi je bilo tudi veliko Argentincev.

Za to priložnost so organizatorji — Zedinjena Slovenija — pripravili tudi dve razstavi: umetniških slik in fotografij Slovencev iz Argentine. Tudi glasba je imela na tej priložnosti pomembno vlogo; bilo je nekaj kvalitetnih koncertov, poleg tega pa je občinstvo lahko prisluhnilo tudi nekaterim zanimivim predavanjem. Prof. Tomaž Simčič iz Trsta je za to priložnost poslal v Buenos Aires predavanje o Kratki zgodovini slovenske glasbe.

Istočasno je bil na obisku v Argentini bivši predsednik slovenske vlade Lojze Peterle, ki ga je med drugim sprejel tamkajšnji predsednik Menem.

S. Kokorovec prvi

Mladi kotalkar Samo Kokorovec je dva kratni državni prvak. Na vsedržavnem tekmovanju v kraju Spinea v Venetu je osvojil najprej 1. mesto v obveznih likih, nato pa je ta naslov dosegel tudi v kombinaciji. Za pomemben športni uspeh mu čestita tudi naš list.

IZŠEL JE CELOVŠKI ZVON

Izšla je junijska številka revije Celovški Zvon, ki jo ureja dr. Reginald Vospernik. Revija je »na krščanskem pogledu na svet in kulturni enotnosti vseh Slovencev osnovana publikacija slovenskih kristjanov in vseh, ki so pripravljene na pogovor z njimi.« Tako piše v glavi revije in to stvar je vredno včasih prebrati, ker je pač danes zelo malo revij na slovenskem kulturnem področju, ki bi vedele, kaj sploh hočejo.

V tokratni številki je uvod napisal Vinko Ošlak, ki je sploh gonilna sila pri Celovškem Zvonu. Dal mu je naslov Spreglejte sprenevedanje in v mojem polemizira z znano polemiko, ki jo je izzivala Spomenka Hribar s svojo parolo »Zaustavite desnico«, nasploh pa Ošlak kritično razmišlja o sedanji dobi v Sloveniji. Andrej Vovko piše o Josipu Brozu Titu kot o edinem maršalu demonske armade in ga primerja z Neroom, Hitlerjem in Timurlenkotom ter Stalinom in podobnimi zgodovinskimi osebnostmi.

V zadnji številki celovškega Zvona so objavljene tudi pesmi Marije Avguštinere Kokalj in Alojz Rebula nadaljuje s svojo objavo dnevnika iz leta 1970, tokrat opisuje srečanje s Stankom Majcnom. Ošlak je prispeval še tekst z naslovom Razorožitev v Golubjem selu in temu sledi razmišljanje-esej Igorja Senčarja z naslovom Civilna družba in demokracija, govori pa o slovenski poti v demokracijo. France Pibernik prispeva v zadnjo številko Zvona

pogovor z Minko Balantič, ki je sestra znanega umrlega pesnika. Mirko Križman prispeva sociolingvistične poglede na temo priznavanja in nepriznavanja narodnostnih manjšin, Davorin Flis je prevedel članek Wilhelma Bauma z naslovom Urban Jarnik, teoretični predmarčne reformacije s Koroškega, Janko Štruc piše o pobudah za priznanje nemške manjšine na slovenskem Štajerskem,

Anton Stres pa je priobčil ob 100-letnici prve socialne enciklike članek z naslovom Katoliški nauk na pogorišču komunizma, Anja Muck piše o katoliški socialni akademiji, zadnjo številko celovškega Zvona pa zaključujejo Predlogi za branje in lep prispevek izpod peresa Antona Trstenjaka, ki se v tem spisu spominja umrlega Josipa Vidmarja.

Jurij Paljk

Nemška publikacija o slovenski koroški literaturi

V julijskih dneh je pri Mohorjevi založbi v Celovcu izšla knjiga, ki je bodo posebno veseli nemški slavisti in različni tuji ljubitelji slovenske besede. Pod poetičnim naslovom »Der Flügelschlag meiner Gedanken« (ali v svobodnem slovenskem prevodu »Na krilih mojih misli«) sta Janko Ferk iz Celovca in Ludwig Legge iz Marburga na Lahni zbrala referate in literarne prispevke z velikega simpozija, ki sta ga novembra 1987 priredila v Marburgu inštitut za slovansko filologijo tamkajšnje Philippove univerze in Nova literarna družba.

V prvem, znanstvenem delu zajetne publikacije so objavljene v nemščini napisane razprave o slovenski književnosti na Koroškem izpod peres Reginalda Vospernika, Petra Kerscheja, Janka Ferka in avtorja tega poročila, v drugem, literarnem delu pa je zbrana dokumentacija z literarnih nastopov slovenskih koroških avtorjev v Marburgu ter okolici. Na-

tisnjeni so dvojezični slovensko-nemški prispevki Janka Ferka, Maje Haderlap, Gustava Januša, Andreja Korkota, Florjana Lipuša in Karla Smolleja, delno tudi v nemških prepisnihvah Januševe lirike izpod peresa Petra Handkeja. V zadnjem delu je sodelavec celovškega univerzitetnega inštituta za splošno in primerjalno literarno zgodovino dr. Johann Strutz sestavil obširno sekundarno literaturo o novi slovenski koroški književnosti.

Na koncu so objavljeni še biografski in bibliografski podatki o vseh sodelavcih pričujoče publikacije.

Poleg nemške zbirke »Profili novejšje slovenske literature na Koroškem«, ki jo je ista založba izdala leta 1989, je pričujoča knjiga, katere natis je podprlo več avstrijskih državnih uradov, važen kašipot k boljšemu mednarodnemu razumevanju slovenske in koroške kulturne problematike.

Lev Detela

PRIMORSKA SREČANJA

Zadnja Primorska srečanja imajo številko 136 in prinašajo, kot je to že v navadi, precej zanimivega branja. Revija postaja iz številke v številko boljša, tokrat pa je za prijetno izdajo pripomogla tudi naslovna oprema s staro fotografijo, kakršne na platnicah Primorskih srečanj nismo bili vajeni.

Tudi v tej številki je veliko avtorjev in je zato skorajda nesmiselno vse navajati. Zelo zanimiv pa je članek, ki ga je napisala Zorka Kenda, ki je psihologinja in svetovalka na neki srednji šoli. Dala mu je naslov Droge v neki srednji šoli. Že naslov pove skorajda vse, kot tudi naslov Osamelci, ki je članek izpod peresa Tjaše Slokar. Naslov je pobran po znani in odlični knjigi idrijskega psihiatra in pisatelja Jožeta Felca, ki je opisoval svoje paciente-osamelce, ljudi, ki zaradi različnih razlogov pridejo v psihiatrično bolnico. Prav o tem govori tudi članek.

Bibliotekar iz Nove Gorice in pisatelj Boris Jukič piše o informatiki v knjižnici, Milko Matičetov je prispeval članek Živa Bresa in Dario Marušič, ki je po poklicu muzikolog, piše o ljudskih pesmih v Istri. David Malnič piše o kraškem naravnem parku v Julijski krajini, Drago Sedmak o starih primorskih razglednicah, Joško Humar o drugem Trubarjevem bivanju v Trstu, Mitja Mozetič o Wagnerju in postmodernizmu, dr. Anton Prijatelj pa predstavi svojega kolego dr. Andlovica Jožo; Neda Perko se je pogovarjala z dr. Vasjo Klavoro, ki je pred nedavnim izdal knjigo o prvi svetovni vojni Plavi križ. Sledi razmišljanje neutrudne Jolke Milič in potem njen prevod eseja o slovenski poeziji žensk izpod peresa Valerie Sisto Comar. V Primorskih srečanjih so še stalne rubrike literature, recenzij in tudi prostor za polemiko se najde.

J.P.

tipo-lito
graphart

zaradi
poletnih počitnic
bo tiskarna zaprta
od ponedeljka 10.,
do petka 28. avgusta

34138 trst
drevored g. d'annunzio 27/e
tel. 040/772151

V notranjosti Slovenije hoteli niso nabito polni Tržaški turisti gredo najraje na morje

Portorož je za turiste še vedno zelo privlačen

Avgust je čas dopustov in le malokdo bo svoje proste dneve preživel doma. Tisti, ki se še do sedaj niso odločili, kam bodo šli, tvegajo, da ne bodo več dobili proste hotelske sobe. Kar zadeva naše mesto, bo večina šla na morje, precej povpraševanja pa je tudi za gore. Kot kaže, se letos turisti manj odločajo za Slovenijo, saj v notranjih predelih, predvsem na Bledu, Bohinju in še kje, hoteli niso nabito polni. To so najpomembnejši podatki, ki nam jih je nudila slovenska turistična agencija Aurora v Trstu. Njen lastnik Egon Kraus je povedal, da je letos res izredno, več kot prejšnja leta, zanimanje za Grčijo. Tudi Španija ne zaostaja. Ljudje vsekar ne bodo šli v Siviljo, kjer je razstava Expo Europa (tam stane sedaj prenočišče tudi 200 tisoč lir na dan), niti ne v Barcelono, kjer letos potekajo olimpijske igre, ampak predvsem na pravljicne španske plaže — npr. Costa Brava, Costa del Sol... Tudi tunizijska obala je za naše turiste zelo privlačna; mnogi bodo svoj dopust preživeli tam.

Kar zadeva Slovenijo naj povemo, da bo avgusta vse zasedeno v Kranjski gori, drugod, vključno z dravilišči, pa je na razpolago še nekaj mest. Kot kaže, se turisti manj odločajo za Slovenijo, ker so cene precej visoke, v sosednjih državah pa je mogoče dobiti za skorajda isto vsoto večjo oziroma bolj pestro ponudbo. Istra in Kvarner pa sta tudi letos izredno vabljiva za tržaške turiste. Od 1. avgusta dalje so nekateri hoteli popolnoma zasedeni, predvsem v Portorožu, Puli ter na otokih kot Mali Lošinj, Cres, itd... Še nekaj mest pa je na Krku, Rabu, Pagu in v okolici Pule.

Od gora imajo tržaški turisti najraje Dolomite, mnogi, čeprav manj kot lani, pa so se odločili za daljša potovanja — po ZDA ali azijskih državah kot Šri Lanka, Kitajska, Maldivi. Kljub splošni recesiji se torej ljudje tudi letos niso odpovedali »tradicionalnim« potovanjem v mesecu avgustu. Nekaj manj je sicer daljših potovanj, ki so zelo draga, zato pa je toliko več krajših.

(hj)

KD »Jože Rapotec« iz Prebenega je konec prejšnjega tedna priredilo vaško šagro, ki je zelo lepo uspela. Skrbno je bil pripravljen tudi kulturni spored. Na sliki: (foto M. Magajna) godba na pihala iz Cerknice med nastopom v Prebenegu

Olimpijska Barcelona: mesto sprave in prihodnosti

Barcelona, katalonsko glavno mesto, ki je od 25. julija do 9. avgusta prizorišče XXV. Olimpijskih iger moderne dobe, gosti tačas preko 170 držav udeleženk in več kot 15 tisoč športnikov, kar predstavlja svojevrstni rekord tovrstnih prireditev.

Takoj na začetku je treba reči, da so se organizatorji resnično potrudili, da bi se Barcelona predstavila v najlepši možni luči, tako z vidika športnih tekmovanj, ki naj bi potekala v najoptimalnejših pogojih, kakor tudi z gledišča spremljajočih kulturno-zabavnih prireditev, kar prvovrstni medij-

velja omeniti, da so pri prvi obnovi mesta sodelovali ne le inženirji in arhitekti iz Španije, temveč tudi priznani svetovni strokovnjaki, kar je predstavljal svojevrsten uvod v igre, ki so prve po padcu berlinskega zidu.

Ob tem ne smemo zanemariti vloge, ki jo je imel španski arhitekt, Oriol Bohigas, saj je bil idejni ustvarjalec celotnega projekta, kakor tudi svetovalec pri vseh gradbenih in drugih posegih. Njegova zasluga je izgradnja nove mestne četrti, ki predstavlja pravcati podvig in znamenje prihodnosti, tako značilne za Barcelono '92; prav tako pa tudi postavitev olimpijske vasi, z dvema nebotičniki, kjer je mesta za 2 tisoč stanovanj, in pa seveda športnih objektov, trgovinskih lokalov in ekumenskega (verskega) središča. Skupno torej kar 533 medsebojno različnih projektov, ki bodo po olimpijskih igrah služili prebivalcem Barcelone.

Težav sicer ni manjkalo, še zlasti ne zaradi političnih nesoglasij med občinskimi, mestnimi in pokrajinskimi oblastmi, toda vseeno je treba reči, da posamezni strankarski interesi vendarle niso prevladali. Bati se je namreč bilo, da bi katera od navedenih državnih ustanov — predvsem pokrajinska, ki ima vse močnejše nacionalistične težnje — Olimpiado izkoristila za »promoviranje neodvisne Katalonije«. Negotovosti ni bilo več, ko so se politične stranke in predstavniki države dogovorili, da bodo simboli mesta Barcelone in katalonski jezik pri protokolarnih zadevah enakopravno zastopani...

Glede na število držav udeleženk in športnikov je možno ugotoviti, da na igrah skoraj ni države, ki bi manjkala. K temu je veliko pripomogel Juan Antonio Samaranch, sedanjí predsednik mednarodnega olimpijskega komiteja (MOK-a), kajti zastavil je vse svoje moči, da danes lahko spremljamo nastope novih držav (porojenih iz pepela nekdanje Sovjetske Zveze in Jugoslavije), po več kot dvajsetih letih pa tudi udeležbo športnikov iz Južnoafriške republike, kar je vsekakor razveseljivo dejstvo. To, kar je sanjal Pierre de Cubertin in njegovi somišljeniki, se tako zdaj v polnosti uresničuje: priče smo prireditvi, ki je izpolnjena z ozračjem miru in prijateljstva med ljudmi, kjer so športni izidi sicer pomembni, vendar veliko manj kot samo sporočilo iger, ki je sprava med vsemi narodi in upanje v srečnejšo prihodnost.

ROBERT HLEDE

ski dogodek (še) dodatno popestruje. Če k temu dodamo še značilno gostoljubnost in odprtost katalonskih ljudi, je slika popolna.

Barcelona pa je privlačna tudi zaradi zanimive preteklosti oziroma več kot dve tisočletji trajajoče zgodovine, ki je z duhom olimpijskega neločljivo povezana. V letopisih mesta je namreč zapisano, da je Lucius Milicius Natalis, Barcelončan po rodu, že pred 2400 leti osvojil prvo olimpijsko medaljo. In še: ko je baron Pierre de Cubertin — idejni oče olimpijskega gibanja, ustanovljenega leta 1896 — prvič obiskal Barcelono, je zanj dejal: »Šele sedaj razumem, kaj pomeni misel o mestu, ki živi za šport«.

V zgodovini olimpijskih iger se je le malokdaj pripetilo, da bi organizatorji vložili toliko poleta, volje in denarja, kot so to storili prav prebivalci Barcelone, ki so svoje industrijsko mesto povsem spremenili, tako da je sedanji videz mesta bistveno drugačen od tistega izpred šestih let. Več kot očitno je, da so gostitelji znali izkoristiti ponujeno priložnost v največji možni meri, tudi v dolgoročnem smislu, saj so se mestne oblasti odločile, da v načrt izgradnje športnih naprav oziroma objektov, potrebnih za Olimpiado, vključijo tudi prenovalo mesta v celoti. Ta načrt je namreč obsegal tako posodobitev cestnega omrežja, telekomunikacijskih naprav, pristanišča, letališča, kakor tudi ureditev mestnih parkov in zelenic ter primestnih naselij. Obšel pa ni niti zgodovinskih spomenikov v starem mestnem jedru, različnih muzejev in izgradnje novih kulturnih središč. Skupna vrednost opravljenih del znaša več kot 8 milijard ameriških dolarjev, vključno z 43% deležem, ki so ga prispevali zasebniki. Poleg tega

Vrt v avgustu

Letošnje leto je bilo na splošno ugodno za rast zelenjave. Imeli smo dovolj padavin in tako smo pričakali avgust v takih pogojih, ki so bili za spomladi posejano zelenjavo zelo ugodni. Vlažno in toplo vreme je sicer prispevalo k širjenju nekaterih glivičnih boleznih, kar se sicer pozna predvsem na paradižnikih, če so bili pregosto sajeni, oziroma na kumarah. Drugače pa je zelenjava zdrava in je bogato obrodila. To lahko rečemo tudi za grah, čeprav smo opazili, da niso bile vse sorte enako dobre. Kaže, da so letos v semenarneh prodajali tudi nekaj izrojenege semena. Zelo dobra je tudi letina buč in bučic, saj je bilo treba zaradi zadostne količine dežja kar hiteti z obiranjem pridelka, ki bi se sicer kar čez noč razvil v komaj užitno bučo, s preveč semena. Lepo uspeva tudi fižol. Stročne vrste stalno obiramo, da s tem spodbujamo rastlino k novemu cvetenju, poskrbimo pa tudi, da na grede, ki smo jih pravkar izpraznili, ponovno posejemo nekaj stročnega fižola, saj ga bomo

sekljamo ali zmeljemo. Skrbeti moramo, da je kompostni kup vedno vlažen in istočasno zračen, da bodo mikroorganizmi in deževniki lahko presnavljali odpadke. Kot že govorimo o načinih, kako lahko pomagamo vrtni zemlji, naj dodamo, da je priporočljivo, ko pobiramo fižolove rastline, da le-teh ne izpulimo, ampak jih odrežemo tik nad zemljo. Tako bodo dušični mešički, ki so na koreninah stročnic, se pravi tudi graha, boba ali soje, ostali v zemlji in omogočili boljše izkoriščanje dušika. Mnogi tudi priporočajo, da grede, ki so gole, ali na katerih uspevajo višje kulture, prekrivemo z zastirko. To je preprosto lahko slama ali ovela trava, lahko pa tudi zdrobljeno lublje, odvisno pač, kaj lahko dobimo. Z zastirko bomo tudi zavarovali tla pred sušo in vročino, to pa bo pomagalo, da bo v vrhnji plasti zemlje, tisti, ki je najbolj potrebna koreninskim sistemom zelenjave, dovolj mikroorganizmov, ki bodo presnavljali gnoj in izboljševali strukturo tal.

Lepo obdelan vrt na Kolonkovcu

(foto M. Magajna)

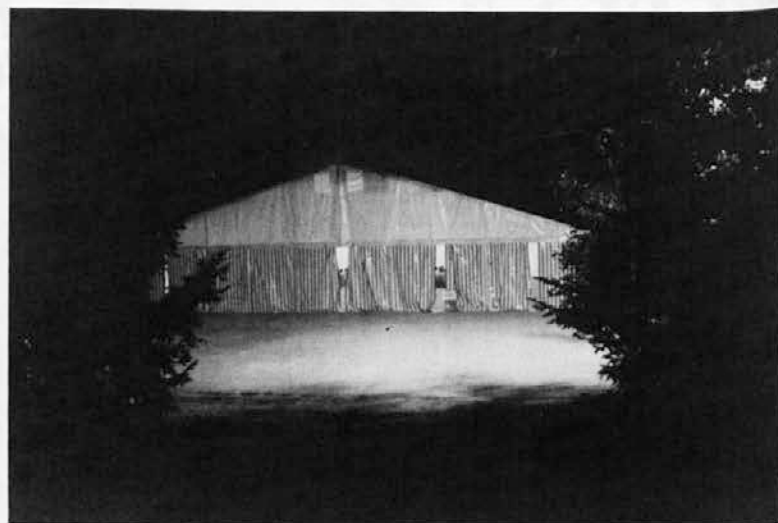
lahko obirali še tja do oktobra. V zadnjih dneh julija smo pobrali čebulo in šalotko, sredi julija pa tudi česen. Letos je vlažno vreme povzročilo nekaj težav čebulnicam, če so bile sajene na težja, ilovnata tla, drugače pa je tudi česen bil v povprečju po vsem Tržaškem bolj zdrav kot prejšnja leta. Izvedenci to pripisujejo boljšemu semenu.

Izpraznjene grede, kjer smo imeli čebulo, fižol, spomladansko solato in radič ter druge povrtnine površinsko prekoplamo in dodamo kompost. Vsakdo, ki se ukvarja z vrtom, ve, da se vrtna zemlja zaradi intenzivnega izkoriščanja močno izčrpa. Zato moramo skrbeti, da ji dodajamo humuzne prsti, ki si jo sami preskrbimo s tem, da kompostiramo vse organske odpadke z vrta in kuhinje. Odpadki morajo biti dobro pomešani, zato večje dele se-

Če krompirjevi listi dozorevajo, izkopljite tudi krompir. Te grede izkoristite za sejanje drugih povrtnin, na primer za zimsko solato in radič, za motovilec, lahko pa sejemo tudi repo in korenje. Na posebne grede sejemo brokole in druge kapusnice, ki jih bomo čez kak teden presadili na stalne grede. Če pa je vreme zelo suho, je bolje, da počakamo prvi dež, ki v naših krajih prinese osvežitev v drugi polovici avgusta.

* * *

Vsi, ki nasprotujejo gradnji vojašnice za finančne stražnike na študentskem letališču, vztrajajo, da se morajo o tem izreči prebivalci. V soboto, 1. avgusta, so začeli na županstvu zbirati podpise za razpis referendum. Potrebni so najmanj 1.500 overovljenih podpisov. Občinski volilni urad bo v ta namen odprl vsak delavnik od 9. do 12. ure.

DRAGA *92

XXVII. ŠTUDIJSKI DNEVI

DSI - TRST - 4., 5. IN 6. SEPTEMBRA 1992

Park Finžgarjevega doma, Opčine, Narodna ulica 89

Petek, 4. septembra 1992

Ob 17.00: predstavitev letošnje »Drage«

Ob 17.30: Prof. Gorazd Kocijančič:

APOFATIZEM IN POLITIKA

Pogled mladega slovenskega kulturnika, široko razgledanega od grške patristike do modernega heideggerjanstva, v problematiko politične etike.

Po predavanju diskusija in družabnost.

Sobota, 5. septembra 1992

Ob 16.00: Slovesna otvoritev, nato:

Prof. Lojze Peterle:

KRISTJANOVNO POLITIČNO TVEGANJE

Vidni slovenski politik o kristjanovi vpletenosti v družbeno problematiko nove Slovenije.

Ob 18.00: Dr. Jože Pučnik:

OD NARODNE IDENTITETE

DO DRŽAVNE OSVEŠČENOSTI

Razmišljanje sedanjega podpredsednika slovenske vlade, ki je dve leti vodil večinsko koalicijo DEMOS, o dilemah v slovenskem političnem dogajanju.

Po predavanju diskusija, zaključek, družabnost.

Nedelja, 6. septembra 1992

Ob 10.30: Dr. Edvard Kovač:

SLOVENSKO KRŠČANSTVO

MED TRADICIJO IN PRIHODNOSTJO

Eden mlajših in nadarjenih slovenskih teologov, profesor na Institut Catholique v Toulousu, o dialektiki tradicija-prihodnost, ob stoletnici 1. slovenskega katoliškega kongresa (1892).

Po predavanju diskusija.

Ob 16.00: Dr. Franc Rode:

DA BI NAM SRCA VNEL ZA ČAST DEŽELE

Slovenstvo, videno brez podedovanih kompleksov, v sproščeni zavesti enega naših izrazitih Evropejcev. Sledi diskusija.

Nedeljska služba božja bo ob 9. uri na prireditvenem prostoru.

MEDŠKOFIJSKI ODBOR ZA ŠTUDENTE
MLADINSKI ODBOR SLOVENSKE PROSVETE

II. DRAGA MLADIH — »Med kariero in domom«

od 2. do 4. septembra 1992

v Finžgarjevem domu (Marijanišču) na Opčinah, Italija

Informacije in prijave: Medškofijski odbor za študente, Jurčičev trg 2, Ljubljana, tel. 211-136 in 223-864, Slovenska prosveta, Trst, ul. Donizetti 3, tel. 370846.

NAŠA DRUŠTVA

KD »Fran Venturini« od Domja

Prihodnje leto bo društvo »Fran Venturini« od Domja v dolinski občini praznovalo 25-letnico ustanovitve. Uradno je nastalo 8. decembra leta 1968, vendar je na začetku deloval samo pevski zbor, poleg tega pa so bile v vasi razne druge skupine — od pustne do ženske, gledališke itd., ki so delovale ločeno oziroma ob posebnih priložnostih.

Če pogledamo nekoliko nazaj v bližnjo preteklost, naj povemo, da je pri Domju po drugi svetovni vojni že obstajalo slovensko kulturno društvo. Poimenovano je bilo po domačinu Ivanu Kralju — Mirku, ki je bil prvi borec OF v vasi in so ga ubili Nemci. Društvo je tedaj prirejalo veselice, deloval je dramski odsek, vsako leto so imeli kresovanja, nastopal je pevski zbor. Vse to pa je trajalo samo tri leta, do leta 1948 (kominform), nato pa je bilo za skoraj dve desetletji vsega konec, dokler ni prišlo do ustanovitve novega društva. Vse se je pravzaprav začelo z zborom, povod za njegov nastanek pa so dali domačini, ki so opazili — tako se spominjajo še danes — da je slišati v vasi več italijanščine kot slovenščine. Stopili so do sorodnikov skladatelja Frana Venturinija (umrl je leta 1952, rojen pa je bil v Boljuncu) in jih prosili za dovoljenje, da bi po njem lahko poimenovali nastajajoči zbor. Na začetku je bilo pevcev malo, nato pa je zbor zrasel in je v najboljših časih štel nad štideset članov. Prvi zborovodja je bil Cveto Marc danes pa pevce od Domja vodi Ivan Tavčar iz Kopra.

Kot že rečeno, so v vasi vzporedno s pevskim zborom delova-

le tudi razne druge sekcije, ki so kasneje prišle pod okrilje kulturnega društva. KD »Fran Venturini« je začel s polno paro delovati pred kakim desetletjem, ko je dolinska občina zgradila pri Domju nov dom ter ga odstopila društvu.

KD od Domja je v teh letih delovalo zelo uspešno in v vasi se je vedno kaj zanimivega dogajalo na kulturnem področju. Vsako leto člani društva priredijo šagro, proslavo ob dnevu žena, Prešernovo proslavo, miklavževanje, silvestrovanje, pustovanje in še nekaj takih prireditev, ki so skorajda »obvezna« za vsa naša kulturna društva. Zadnja leta se člani KD »Fran Venturini« tudi udeležujejo s svojim vozom pustnega sprevoda na Bregu; že dva krat so dobili prvi nagrado. Ob zaključku sezone prireja KD »Fran Venturini« tudi šagro, za 1. maja pa prireditev z naslovom »Glas harmonike«. Gre za netekmovalno srečanje ljubiteljev diatonične harmonike s Primorske, Slovenije in Furlanije. Udeležba je vsako leto številnejša.

Odbor KD »Fran Venturini« šteje 11 oseb, predsednik pa je Marijan Spetič. Kar društvo najbolj pogrša je večje sodelovanje mladih, nam je povedal domačin Danilo Žerjal, ki je že od samega začetka član odbora. Prav on nam je posredoval največ podatkov o društvenem delovanju. Danes delujejo v okviru KD »Fran Venturini« tri pevske skupine. Eden od teh je že omenjeni moški zbor, stalni gost raznih zborovskih revij na Primorskem, ki je gostoval že marsikje. Omeniti je treba tudi dekliško skupino: slednja ob-

Otroški zbor KD »Fran Venturini« od Domja pod vodstvom Suzane Žerjal

staja okrog 10 let in šteje osem članic. Zadnji pa je otroški zborček, ki daje največ upanja za bodočnost, saj je zelo številen. Zborček obstaja že več kot deset let. Najprej so v njem peli samo otroci iz osnovne šole »Mara Samsa« od Domja, nato pa so se mu pridružili tudi malčki iz bližnje okolice. Danes je v zbor vpisanih nad 50 pevcev, čeprav seveda vsi ne hodijo redno na vaje. Njihova dirigentka je Suzana Žerjal, ki obenem vodi tudi šolo klavirske harmonike. Včasih je bilo učencev veliko, danes pa jih je 17. V okviru te šole je nekoč deloval tudi harmonikarski ansambel, ki pa ga ni več. Kot kaže, je danes večje zanimanje za diatonično harmoniko. V društvu jo poučuje Zoran Lupinc.

Povemo naj še, da je v okviru društva občasno delovala tudi dramska skupina, ki je pripravila nekaj igrice. Kot je povedal Danilo Žerjal, naj bi to dejavnost v bodoče še okrepili. V načrtu sta tudi proslava ob 40-letnici postavit-

ve spomenika pri Domju ter ob 110-letnici rojstva in 40-letnici smrti glasbenika Frana Venturinija, vendar je vse odvisno od tega, če bo sedež nared. Čeprav je bil zgrajen prej nekaj leti, je potreben nekaterih nujnih popravil. Prejšnji teden so začeli z delom in upati je, da bodo končali v dogled-

**beri - širi - podpiraj
NOVI LIST**

nem času, saj bodo drugače povsem onemogočili društveno dejavnost v prihodnji sezoni. Drugih primernih prostorov namreč v dolinski občini ni, posebno še, ker tudi obnovitvena dela v kulturnem domu »F. Prešeren« v Boljuncu še trajajo. To traja že tri leta in še ne kaže, da jih bo kmalu konec. Dom je tako zaprt, kulturna dejavnost na tem področju pa je skoraj popolnoma ustavljena.

(hj)

Jurij Paljk *Ko vse drvi na počitnice...*

Ko sedaj vse živo in vse, kar leze in gre, drvi na počitnice, si ne morem pomagati, ampak vedno se spomnim svoje matere in gospoda srednjih let, ki imata neko skupno lastnost: Nikdar namreč nista šla na počitnice nikamor in tudi ne vesta, kaj pravzaprav počitnice pomenijo, ne razumeta jih in ju niti ne zanima, da bi jih razumela.

Njuni pogovori so približno takšni: »Kaj za božjo voljo je treba iti na počitnice, ko pa imamo počitnice vsak dan tu, ob delu in doma. Kam hočeš iti, ko pa je vse tako neumno, ko pa je povsod toliko ljudi, da ti postane slabo, ko jih vidiš. Vsi tekajo nekam, v množici se kar izgubijo, in ko pridejo domov, so tako utrujeni, da bi šele morali iti na počitnice in na pravi oddih.«

Oba, moja mati in gospod srednjih let, imata skupno to, da sta bila rojena na kmetiji v časih, ko za počitnice ni vedel še nihče, razen nekatere gospode v mestu, na katero pa oba gledata zviška in, milo rečeno, s prizanesljivostjo človeka, ki bi se najraje posmehoval, a tega ne dela samo zato, ker je to neolikano in nekrščansko. Oba sta tudi velika delavca, ogromno sta v življenju garala in sedaj, ko bi morala počivati, garata še naprej. Zaradi tega imata večkrat težave z okolico, saj je danes težko razumljivo, da moraš samo delati, ali pa predvsem delati, in da zabava pride šele na drugo mesto. Nobena novost namreč ni, da je današnji zahodni svet tako vpeljan, da postavlja užitek na prvo mesto, počitnice pa so eden največjih užikov, čas, ko je

treba dati duška vsem nagonom, da potem lažje zaživimo in delamo spet — za počitnice.

Vem, da je to poenostavljanje vedno in samo oblika zafrkavanja naših navad, ki so včasih tako smešne, da mejijo že na pravo trogloditsko učenost. Mislim, da jamski človek ni delal zato, da je spravil nekaj dobrin-denarja na stran in ga potem porabil za zabavo na počitnicah. Prenekateri moderni Zahodnjak pa to neumorno in vedno počne.

Moja mama in gospod srednjih let nista taka. On dela v pokoju enako kot prej in ima za vodilo kratico: »Jaz sem borec in ne morem razumeti ljudi, ki spijo pokoncu, kot ne morem razumeti ljudi, ki morajo vedno nekam iti na počitnice, na počitnice takrat, ko bi morali šele delati, saj jih je večina lenuhov, ne delajo nič in mislijo samo na zabavo. Lestvica vrednot je šla po gobe, ali skoraj, sami uživači, namesto dobrih in poštenih delavcev uživači. Življenje pa je borba, moraš se boriti, nekaj dati od sebe. Kakšne počitnice neki, lepo te prosim! Kdo je kdaj videl počitnice, kdaj, ti rečem!«

Moja mati podobno ne razume nas otrok, ki gremo na počitnice, posebno ne razume ostalih treh, ki gredo z družinami vsako leto na morje, jaz na morje namreč ne hodim za več dni. Vedno misli samo na delo in se ji zdi neumno odhajanje v kraje, kjer se velikanska množica ljudi gnete na kupu. Ne prenaša množice in še v vaški cerkvi ima svoje mesto zraven Marijinega oltarja, kjer ni veliko žensk, ne trpi namreč zaprtih prostorov in dejstva, da bi lahko bila v veliki množici, ki odloča, kam kdo gre in kako se lahko tam obnaša. Rada ima prost zrak, pozimi je pri nas doma temperatura vedno za nekaj stopinj, za

NOVICE

V petek, 31. julija, so tržaški upokojenci uprizorili manifestacijo na Trgu Unità. V lepem številu so se zbrali pred prefekturo, da bi opozorili na svoje nasprotovanje vladnim ukrepom ter proti povišanju cen voznic za avtobuse, ki je letos že drugo. Predstavniki upokojencev so prefektu izročili nekaj podatkov iz katerih izhaja, da prejema kar 70 odstotkov tržaških upokojencev izredno nizke dohodka; nova podražitev jih je hudo prizadela. Prefekt in izredni komisar sta bila nad temi podatki presežena.

* * *

Na prefekturah tako v Trstu kot v Gorici so prejšnji teden govorili o težavah ostarelih občanov v poletnem času. Znano je, da so poletni starejše osebe še bolj zapuščene, saj v mestu ostanejo skoraj same in ni nikogar, ki bi jim v sili lahko nudil pomoč, ne za majhne, kot tudi ne za velike stvari. V ta namen bodo torej v obeh mestih okrepili zasedbo na policiji; starejši občani bodo lahko poklicali telefonsko številko 113, če potrebujejo kakršnokoli pomoč.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« -
Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954,
štev. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar,
Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago
Legiša (glavni in odgovorni urednik),
Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tav-
čar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst,
tel. 040/772151.

Forme vive letos v Sloveniji ni več

Forme vive, mednarodnega simpozija kiparjev iz vseh dežel sveta, letos v Sloveniji ni več in ga letos tudi ne bo. Zanimivo je, da je bila prav Slovenija druga dežela na svetu, ki se je navdušila za take vrste simpozijev, ki so v Slovenijo pripeljali znane, slavne in manj slavne kiparje. Forma viva je namreč neke vrste kiparska kolonija, kjer se zberejo povabljeni kiparji in v nekaj tednih napravijo kipe, ki ostanejo last organizatorja in so potem razstavljeni na prostem in na ogled vsem ljubiteljem lepega.

Slovensko Formo vivo sta prva ustanovila kiparja Janez Lenassi in Jakob Savinšek pred enaintridesetimi leti, ko sta se vrnila iz Forme vive v Margarethenu v Avstriji, kamor sta bila povabljeni.

Slovenska Forma viva je najprej zaživela v Portorožu na polotoku Seča in ob samostanu v Kostanjevici na Dolenjskem. Kmalu za njima pa se je pojavila še Forma viva v Ravnah na Koroškem in v Mariboru samo nekaj let poz-

* * *

Turistični prospekt...

nije Julijske krajine, ki pa je žal imel veliko pomanjkljivosti.

V turističnem prospektu, ki bo prišel prav tudi tistim, ki so v Beneški Sloveniji že bili, je nekaj kratkih zgodovinskih opisov in predstavitev pokrajine in njene umetnosti, naravnih znamenitosti in ljudske kulture. Turistični prospekt o Beneški Sloveniji predlaga bralcu tudi pet lepih izletov po Benečiji.

neje. Slovenska Forma viva ima torej letos trideset let, a letos ne bo za praznik dobila nobenega novega kipa, ker so nastale predvsem organizacijske težave in seveda tudi finančne, čeprav odgovorni trdijo, da bi se te dalo premagati, če bi seveda bila prisotna dovolj močna volja za realizacijo Forme vive.

Škoda, da letos v Portorožu ne bo kiparjev, ki bi obdelovali kamen, v Kostanjevici ne umetnikov, ki izdelujejo kipe iz lesa, v Ravnah na Koroškem ne bo kiparjev, ki ustvarjajo železne kipe, in

v Mariboru že več let ni bilo in tudi letos ne bo kiparjev, ki se izražajo z betonom. Ministrstvo za kulturo pri slovenski vladi trdi, da noče, da bi Forma viva zamrla, mora pa da se spremeniti v duhu današnjega časa. Pravijo, da bi morali prilagoditi koncept in vsebino Forme vive današnjim razmeram in današnjemu času. Ministrstvo za kulturo se tudi zavzema, da bi v bodočnosti slovenska Forma viva vabila manj tujih kiparjev, a zato bolj znana imena. Zdi pa se, da nihče ne ve, kako s Forma vivo naprej in vsi se tudi sklicujejo na nov zakon o kulturi, na katerega pa Slovenija že predolgo čaka. **Jurij Paljšk**

LEVSTIKOVA HOTELA V ITALIJI

PALACE HOTEL je v samem središču Gorice, približno en km od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, dvema dvoranama za 120 obiskovalcev in lastnim zaprtim parkiriščem.

V udobnih sobah je skupno 150 postelj. V sobah so kopalnica, sušilec za lase, mini bar, telefon in radijski ter televizijski sprejemnik. Za dobro počutje in informiranost gostov skrbi slovensko osebje.

Naslov: PALACE HOTEL, Corso Cavour 63, 34170 GORIZIA
GORICA, tel. 0481/82166, fax 0481/31658

Na novo odprti HOTEL EMONA, II. kat.
je v zgodovinskem središču Rima

Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon in mini bar.

Tudi tukaj boste v družbi rojakov, ki bodo pripomogli k vašim lepšim počitnicam.

Pokličite nas na telefon: 06/7027827 ali 7027911; fax 06/7027878

Naslov: HOTEL EMONA, Via Statilia 26, 00185 ROMA

V obeh hotelih imajo slovenski gostje popust! Pričakujemo vas.

veliko stopinj Celzija, nižja kot drugod, ker mama vedno odpira okna in vrata, ker pravi, da se bomo sicer zadušili. In počitnic ne razume in skuša vedno to pojasniti, češ da ona in oče nista nikdar šla nikamor, da sta celo življenje samo delala. Edine njune počitnice so sedaj včasih nedeljski izleti, ko jih največkrat sestra kam zapelje, ali k nam v Furlanijo ali pa k drugi sestri v Šempeter, večkrat na Sveto gor in v kraje, kjer je hladno in mirno, največkrat na Goro in v Trnovski gozd, ko tam ni ljudi seveda. Mama pravi, podobno kot gospod srednjih let, da ima dovolj počitnic doma, med enim opravilom in drugim, ko se delo unese in si človek lahko oddahne. Sedaj smo se na to že naučili in ji ne oporekamo več.

Letos se je sestra vrnila s počitnic z dobro gripo, imela je vročino in počutila se je zelo slabo. Ko je hotela to materi povedati, je moja mali takole odvrnila: »Sploh ni potrebno govoriti, niti besede nočem slišati! Bila si na počitnicah, je res? Zato mi ni potrebno povedati ničesar, res ničesar nočem slišati. Če bi obolela na delu, ampak ne pa počitnicah, lepo te prosim! Niti besede nočem slišati! Hodite na počitnice, potem imejte tudi vse ostalo, kar spada zraven!« In je bilo pogovora konec. Sestra je molčala, le jaz sem se hudobno smejal.

Tudi jaz namreč ne prenašam plaž z množicami ljudi in tudi nastavljanje soncu se mi zdi neumno, ko pa vem, da vsi pametni ljudje gredo ob močnem soncu v senco in ne obratno. Vsaj tako je na kmetiji od vekomaj, na zemlji namreč vladajo zakoni, ki jih piše narava in ne trenutna moda in tudi komercialisti sončnih krem ne.

Ne vem, če imajo te vrstice kakšen smisel, hotel sem samo napisati, da obstajajo tudi ljudje, ki celo življenje delajo in jim še na misel ne pride, da bi morali oditi na počitnice.

»Kakšne počitnice neki, lepo te prosim! bi rekel gospod srednjih let in nadaljeval: »To je za malomeščane, za tiste, ki se doma žene

bojijo in gredo na počitnice nekam samo zato, da se potem babe doma hvalijo med sabo. Saj je prav, da ubogajo žene, ampak počitnice, lepo te prosim, saj imajo doma počitnice!«

Ob vsem napisanem se mi poraja misel, da je najbrž nekaj narobe z našo družbo, ki sili ljudi nekam, kamor včasih tudi nočejo iti. Nihče me namreč ne bo prepričal, da vsi uživajo v dolgih avtomobilskih vrstah in potem na plaži, kjer tako diši po človeškem mesu, da je pri štiridesetih stopinjah že neznosno, da o drugih stvareh niti ne govorimo. Neverjetno me gledajo prijatelji, ko jim povem, da v cellem življenju še nisem bil sedem dni na morju — na plaži in sončenju in tudi ne nameravam iti.

Jaz bi hodil po razstavah in po cerkvah, muzejih in bibliotekah, najraje pa šel domov na kmetijo in tam pomagal, a letos ne bo nič, ker je pač tako naneslo. Malce mi bodo manjkale cerkve in pinakotke, razstave, a bom že nadoknadil, še bolj pa mi manjka zrak in zemlja, asfalta imam namreč že od vedno do vrh glave in železobetona tudi. Okrog mene pa samo asfaltirajo in betonirajo, vrtajo luknje in betonirajo, v dveh tednih postavijo ničvredne hiše in se vanje naselijo in takoj zabetonirajo ali pa asfaltirajo dvorišče, »ker je tako lepše in ni blata, posebno ob deževnih dneh, saj veš, Tiziana, da je obupno.«

Ali kot bi rekel gospod srednjih let: »So zmešani, ne vedo več, kaj je zemlja in kaj je lepo in zato tekajo okrog kot ovce, zgubljeni, zgubljeni kot ovce brez pastirja.«

Na počitnice pa grejo, na počitnice. Največkrat na morje in tja, kjer je še zemlja zemlja in zrak zrak. Ko odidejo, seveda ni več tako. Na počitnice pa hodijo, na počitnice.

»Brez zveze,« bi rekla naša mama.

Kakšne počitnice, lepo te prosim, življenje ni praznik!« bi rekel gospod srednjih let.